

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Pomieszczeń dla Osób
Zatrzymanych lub Doprowadzonych do Wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji
w Kłodzku
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 20 kwietnia 2015 r. do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Kłodzku (dalej: PdOZ lub Izba), udali się przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji (dalej: KMP lub Mechanizm): Wojciech Sadownik, Piotr Rafalski (prawnicy), Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionej przez podkom. Krzysztofa Bala – Zastępcę Naczelnika Wydziału Sztabu Policji;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: książką wizyt lekarskich, książką ewidencji osób umieszczonych w PdOZ, książką przebiegu służby, wybranymi protokołami zatrzymań, zaświadczeniami lekarskimi o możliwości pobytu w PdOZ, kwitami depozytowymi.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną i użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali Zastępcę Komendanta Powiatowego Policji o ustaleniach poczynionych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano dokumentację związaną z funkcjonowaniem Izby.

2. Legalność pobytu

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Pojemność PdOZ wynosi 10 miejsc. W trakcie wizytacji w Izbie nie przebywali osadzeni.

Z analizy przekazanej wizytującym dokumentacji wynika, iż w 2014 r. w PdOZ umieszczono 1348 osób, w tym: podejrzanych o popełnienie przestępstwa – 513 osób, w związku z popełnieniem wykroczenia – 3 osoby, na polecenie sądu lub prokuratora – 194 osoby, zatrzymane prewencyjnie – 7 osób, doprowadzonych w celu wytrzeźwienia – 552 osoby, cudzoziemcy w celu wydalenia – 79 osób.

W żadnym z protokołów zatrzymania, które zostały poddane analizie, przedstawiciele Mechanizmu nie stwierdzili treści budzących wątpliwości w zakresie zasadności pobytu danej osoby w PdOZ.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

W Izbie funkcjonuje praktyka przeprowadzania sprawdzenia szczegółowego osób umieszczanych w PdOZ mającego *de facto* charakter kontroli osobistych. Przeprowadza je funkcjonariusz tej samej płci, co osoba osadzona, w niemonitorowanym miejscu zapewniającym poczucie intymności.

W tym miejscu przedstawiciele KMP zaznaczają, iż regulacja prawna kontroli osobistej stanowi problem systemowy¹. Jak wskazują reprezentanci Mechanizmu, problem

¹ Patrz: *Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w roku 2014*, s. 59-60;

https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/BIULETYN%20RZECZNIKA%20PRAW%20OBYWATELSKICH%202015%20C%20nr%204%20C5%B9R%C3%93D%C5%81A_0.pdf

niedostatecznej regulacji prawnej przeprowadzania kontroli osobistych stał się przedmiotem wystąpienia generalnego Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 22 grudnia 2014 r. skierowanego do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych². Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich podkreślił, że czynność taka ingeruje w chronione przez art. 41 ust. 1 Konstytucji RP prawo do nietykalności i wolności osobistej, którego ograniczenie lub pozbawienie może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie. Podobnie tak głęboka ingerencja w prawo do prywatności, jako ograniczająca prawa i wolności obywatela może być ustanowiona tylko w ustawie i w określonych sytuacjach. W myśl art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. W ocenie Rzecznika Policja powinna być uprawniona do wykonywania szczegółowych kontroli celem odebrania przedmiotów potencjalnie niebezpiecznych. Nie może się to jednak odbywać bez właściwej, z punktu widzenia standardu konstytucyjnego, podstawy prawnej.

Należy wskazać, iż w odpowiedzi z dnia 2 kwietnia 2015 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych³ podzielił pogląd RPO, wskazując, iż czynność sprawdzenia szczegółowego winna być uregulowana w ustawie.

Zgodnie z informacjami przekazanymi wizytującym przez „profosa” pełniącego służbę w PdOZ w czasie przeprowadzania czynności, w przypadku gdy do PdOZ trafiają osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia, profos sprawdza ich stan psychofizyczny poprzez wejście do celi, zgodnie z treścią § 12 ust. 1 Zarządzenia Nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w *sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (Dz. Urz. KGP, poz. 42 ze zm.).

² Patrz: KMP.571.23.2014,
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Pismo%20RPO%20z%20dnia%2022.12.2014%20r.%20do%20Sekretarza%20Stanu%20w%20Ministerstwie%20Spraw%20Wewn%C4%99trnych.pdf>

³ Patrz: DKSİW-ZPC-0790-2/2014,
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20Podsekretarza%20Stanu%20w%20MSW%20z%20dnia%202.04.2015%20r.%20na%20Raport%20RPO%20z%20dzia%C5%82alno%C5%9Bci%20KMP%20w%202013%20r..pdf>

W okresie od początku 2014 r. do dnia przeprowadzania wizytacji nie stosowano w Izbie środków przymusu bezpośredniego, ani nie odnotowano żadnego zdarzenia nadzwyczajnego na terenie PdOZ.

W okresie 2 lat poprzedzających wizytację nie prowadzono postępowania dyscyplinarnego przeciwko pracownikom Izby. W tym czasie zostało złożone w prokuraturze zawiadomienie o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa z art. 197 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) przez funkcjonariusza pełniącego służbę w Izbie. Sprawa jest w toku. Od początku 2014 r. do dnia wizytacji odnotowano jedną skargę osoby umieszczonej w PdOZ. W związku z faktem, iż skarga dotyczyła podejrzenia popełnienia przestępstwa, została ona przekazana do prokuratury.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Zgodnie z uzyskanymi informacjami badaniem lekarskim objęte są osoby wymienione w treści przepisu § 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w *sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1102). Ponadto z informacji udzielonych wizytującym, wynika że badane są także osoby zatrzymane, które znajdują się pod wpływem alkoholu.

W ocenie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji badaniom przed umieszczeniem w Izbie powinny być poddawane wszystkie osoby. Taka praktyka pozwoliłaby bowiem na zdiagnozowanie ewentualnych przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w PdOZ. Co więcej, z uwagi na możliwość identyfikacji wszelkich obrażeń ciała i szczegółowe odnotowanie tego faktu w dokumentacji medycznej, stanowi zabezpieczenie funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w Izbie przed zarzutami dotyczącymi niewłaściwego traktowania. Przedstawiciele KMP przypominają, iż w zakresie badań lekarskich opinię wyraził również Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11 kwietnia 2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 CPT zalecił *zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłoczne badanie medyczne i regularne wizyty lekarskie lub pielęgniarskie*. Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie, a*

później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie.

Badania lekarskie przed umieszczeniem osób w Izbie przeprowadzane są w Szpitalu Powiatowym w Kłodzku.

Z uzyskanych przez wizytujących informacji wynika, że podczas badania lekarskiego obecny jest funkcjonariusz Policji, chyba że lekarz wyprosi funkcjonariusza z miejsca przeprowadzania badania. W tym miejscu przedstawiciele KMP wskazują, że udzielanie świadczeń medycznych powinno - co do zasady - odbywać się poza zasięgiem słuchu i wzroku funkcjonariusza Policji, o ile lekarz wyraźnie nie prosi o taką asystę. Należy bowiem podkreślić, że w przeciwnym wypadku następuje naruszenie prawa do intymności i poszanowania godności zatrzymanych oraz złamanie prawa do tajemnicy medycznej. Przedstawiciele KMP zalecają wyeliminowanie dotychczasowej praktyki polegającej na obecności co do zasady funkcjonariusza Policji podczas badania lekarskiego osób umieszczanych w Izbie, bez pytania o stanowisko lekarza. Praktyka ta bowiem narusza przepis § 4 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję*, zgodnie z którym *decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie.*

Warto wskazać także na standardy międzynarodowe dotyczące objęcia opieką lekarską osób pozbawionych wolności. Zgodnie z treścią Dwudziestego Raportu Generalnego CPT [CPT/Inf (2002)15] (...) ***Wszystkie badania lekarskie osób przebywających w areszcie policyjnym muszą być przeprowadzone tak, aby funkcjonariusze służb porządku publicznego nie słyszeli rozmowy lekarza z pacjentem oraz ich nie widzieli, chyba że w szczególnych przypadkach lekarz sobie tego życzy*** (fragment § 42).

W przypadku gwałtownych problemów zdrowotnych osoby umieszczonej w PdOZ wzywane na miejsce zostaje pogotowie ratunkowe. Przyjęcia lekarskie odbywają się w niemonitorowanym pomieszczeniu.

W książce wizyt lekarskich odnotowano od początku 2015 r. (do dnia wizytacji) 12 wizyt lekarskich. Natomiast w 2014 r. odbyło się 98 interwencji lekarskich odnotowanych w książce. Należy wskazać, że książka ta prowadzona była czytelnie. Niemniej jednak, zdarzało się sporo wpisów, w których nie odnotowywano godziny przeprowadzania badania (np. nr 12 w 2015 r.) oraz wpisy nr 86 i 88, w których nie odnotowano nawet daty przeprowadzenia badania.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają dbanie o rzetelne wypełnianie dokumentacji medycznej osób umieszczonych w Izbie.

5. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczonych w PdOZ jest *regulamin pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (dalej: regulamin). W dniu przeprowadzania wizytacji PdOZ w pokojach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia nie były udostępnione kopie regulaminu oraz wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka. W związku z tym przedstawiciele KMP uznali, iż w PdOZ nie jest realizowany przepis wynikający z § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (dalej: rozporządzenie)⁴, który stanowi, że *kopię regulaminu (...) oraz wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka umieszcza się w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka.*

Funkcjonariusz pełniący służbę w Izbie wyjaśnił, że informacje te są często niszczone przez osadzonych i z tego powodu odstąpiono od wywieszania ich w pokojach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Jednocześnie podkreślił on, iż każda osoba umieszczana w PdOZ ma okazję zapoznać się z treścią regulaminu oraz adresami instytucji, do których może się zwrócić ze skargą, podczas wykonywania czynności wstępnych. Jeśli zaś wyrazi takie życzenie, regulamin jest mu czasowo udostępniany w celi.

Przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż należy zapewnić stały dostęp do podstawowych informacji wszystkim osobom zatrzymanym lub doprowadzonym do izby w celu wytrzeźwienia. Reprezentanci Mechanizmu zalecają umieszczenie kopii regulaminu oraz wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka w każdej celi. Dzięki temu osadzeni będą mogli zapoznać się z treścią tych dokumentów w każdej chwili w sposób wolny od

⁴ Dz. U. z 2012 r. poz. 638, ze zm.

pośpiechu. Natomiast w przypadku zniszczenia tych danych, należy udostępniać nowy egzemplarz.

Analiza karty zapoznania z regulaminem ujawniła, że są w niej wpisy, w których brakowało odnotowania godziny podpisu osadzonych pod kartą zapoznania z regulaminem (nr 382-384, 372, 357-359). Przedstawiciele KMP zalecają każdorazowe uzupełnianie wszystkich niezbędnych danych związanych z pobytem osadzonych w Izbie, w tym informowaniem ich o regulaminie pobytu. W myśl przedstawionych pracownikom BRPO informacji, w przypadku, gdy kontakt z osobą przyjmowaną do Izby jest utrudniony ze względu na zakłócenie jej świadomości, pouczenie o przysługujących jej prawach następuje po ustaniu tych zakłóceń, zgodnie z §1 ust. 3 oraz ust. 4 regulaminu.

Wizytujący ujawnili dwa przypadki braku złożonych podpisów przez osoby zatrzymane w protokole zatrzymania: osadzonego (*dane osobowe usunięto*) z dnia 30 marca 2015 r. oraz osadzonego (*dane osobowe usunięto*) z dnia 14 marca 2015 r. Przedstawiciele KMP zalecają pilnowanie, aby dokumentacja prowadzona przez funkcjonariuszy Policji była wypełniana precyzyjnie, w tym odbierane były podpisy osób zatrzymanych pod oświadczeniami zawartymi w protokole zatrzymania.

Personel pełniący służbę w PdOZ dysponował egzemplarzami aktualnych tłumaczeń na popularne języki obce regulaminu. Ponadto wizytujący zostali poinformowani, że w razie potrzeby usług świadczonych przez tłumacza na rzecz nieposługujących się językiem polskim osób umieszczanych w PdOZ, jest on sprowadzany do Izby.

Funkcjonariusze Policji pełniący służbę w PdOZ posiadają listę adwokatów wykonujących ten zawód w okręgu sądowym, do którego przynależy Izba.

6. Personel

Jak wynika z udzielonych wizytującym informacji, w PdOZ służbę pełni 5 osób, natomiast kolejnych 2 funkcjonariuszy (w tym jedna kobieta) zostało przeszkolonych do pełnienia służby.

Funkcjonariusze co do zasady pełnią w Izbie służbę jednoosobowo. W opinii przedstawicieli KMP uznanie, iż w wizytowanym PdOZ, w którym można osadzić jednocześnie 10 zatrzymanych lub doprowadzonych, na jednej zmianie może dyżurować jeden funkcjonariusz, jest obarczone ryzykiem, że w Izbie dojdzie do niepożądanego zdarzenia. Funkcjonariusz Policji wykonując pewne czynności służbowe, np. przyjmując zatrzymanego, jednocześnie nie będzie w stanie zauważyć wypadku, do którego może dojść

w jednym z pokoi. Ponadto istnieje prawdopodobieństwo, że w takiej sytuacji może dojść do ograniczenia uprawnień zatrzymanych, gdyż dyżurująca w PdOZ osoba nie jest w stanie jednocześnie zająć się kilkoma różnymi sprawami i przeprowadzać czynności równie szybko, jakby były one prowadzone z udziałem przynajmniej dwóch osób. W opisanej sytuacji istnieje ryzyko, że osoby umieszczone w PdOZ będą np. oczekiwać zbyt długo na skorzystanie z toalety czy formalne zwolnienie z pomieszczenia. Przedstawiciele KMP zalecają rozważenie zwiększenia liczby funkcjonariuszy podczas dyżuru.

Jak wynika z informacji udostępnionych wizytującym, w 2014 r. przeprowadzono szkolenie przeznaczone dla funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w Izbie dotyczące pełnienia służby konwojowej i doprowadzenia oraz sprawdzenia funkcji życiowych osoby nietrzeźwej, nie dającej oznak życia umieszczonej w PdOZ. Na 2015 r. zaplanowano zorganizowanie zajęć z wychowania fizycznego (obejmujących doskonalenie zasad taktyki i techniki interwencji oraz umiejętności posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego), a także podnoszenie wiedzy dotyczącej pełnienia służby w PdOZ.

Z uwagi na fakt, iż praca funkcjonariuszy Policji pełniących dyżur w PdOZ wymaga od nich nie tylko wiedzy merytorycznej, ale także wysokiego poziomu kompetencji interpersonalnych, nie ulega wątpliwości, że pogłębianie umiejętności w obszarze metod i form pełnienia służby w pomieszczeniach jest niewystarczające. Zgodnie bowiem z rekomendacją zawartą w § 60 Drugiego Raportu Generalnego Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) [CPT/Inf (92)3]: „(...) zdolność do komunikacji interpersonalnej powinna stanowić najważniejszy czynnik w procesie rekrutacji personelu służb egzekwujących przestrzeganie prawa oraz podczas szkolenia powinien zostać położony znaczny nacisk na rozwijanie umiejętności komunikacji interpersonalnej opartych na szacunku dla godności ludzkiej. Posiadanie takich umiejętności często umożliwia funkcjonariuszowi policji lub służb więziennych rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby stać się przyczynkiem do wybuchu przemocy, zaś bardziej ogólnie prowadzi do obniżenia napięcia oraz podniesienia jakości życia w policji oraz zakładach więziennictwa, co przynosi korzyść wszystkim osobom zainteresowanym”. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

W ocenie przedstawicieli KMP funkcjonariusze Policji pracujący w tego typu jednostkach powinni przechodzić systematyczne warsztaty i ćwiczenia praktyczne na temat: praw człowieka oraz pracy z trudnymi klientami, aby personel izby wiedział jak pracować

z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak udzielać pierwszej pomocy osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym, jak radzić sobie ze stresem i agresją etc.

7. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze budynku Komendy Powiatowej Policji w Kłodzku. W ich skład wchodzi: 4 pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (3 trzyosobowe oraz jednoosobowy), pomieszczenie służące jako magazyn czystej pościeli, pomieszczenie służące jako magazyn brudnej bielizny pościelowej, pomieszczenia sanitarno-higieniczne, pokój badań lekarskich, pomieszczenie służące do przeprowadzania i dokumentowania czynności służbowych z udziałem osoby umieszczonej w izbie, niemonitorowane pomieszczenie szatni, gdzie przeprowadzana jest kontrola osobista.

Należy w tym miejscu wskazać, że w obecnym stanie pomieszczenie sanitarne nie zapewnia poczucia intymności osobom z niego korzystającym. W drzwiach do pomieszczeń sanitarnych wmontowane były szyby, a stanowiska prysznicowego czy muszli klozetowej nie oddzielały od drzwi żadne przesłony, co prowadziło do tego, że osoby korzystające z wc lub natrysku nie miały możliwości uchronić się przed wzrokiem pilnujących ich funkcjonariuszy Policji. Z tego powodu przedstawiciele Mechanizmu zalecają zapewnia poczucia intymności osobom korzystającym z pomieszczeń sanitarnych, poprzez np. zamontowanie przesłon na takiej wysokości, aby osłaniały one intymne części ciała osób osadzonych w Izbie.

W tym miejscu należy zauważyć, iż w Izbie zostały zmagazynowane podstawowe środki higieny osobistej. W magazynie czystej pościeli znajdował się zapas ręczników, wydawanych osobom umieszczonym w Izbie. Ponadto PdOZ wyposażony był w środki higieny osobistej dla kobiet w niej osadzonych.

Zgodnie z przepisem § 8 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia *pokój dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia musi mieć w wyposażeniu jednoosobowe prycze lub materace wolno leżące, pokryte zmywalną tkaniną oraz stoły, taborety lub ławy bez ostrych krawędzi, przymocowane do podłogi lub ściany*. W celi nr 2 w czasie wizytacji brakowało pełnego wyposażenia celi w postaci taboretów i ławy. Zdaniem reprezentantów KMP, należy zapewnić wyposażenie wymienionego pokoju w myśl przepisu § 8 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia.

Grzejniki centralnego ogrzewania umieszczono pod oknami, a dostęp do nich zabezpieczono drucianą siatką. Zatrzymani mają zapewnioną właściwą wentylację pokoju

oraz temperaturę w nim panującą. W pokojach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia funkcjonowało oświetlenie nocne.

W Izbie zdeponowana została odzież zastępcza, wydawana osadzonym w razie, gdy zaistnieje taka potrzeba. Jednak w PdOZ funkcjonuje obowiązek oddawania do depozytu przez osadzone kobiety ich bielizny osobistej (biustonosza). W tym miejscu przedstawiciele KMP zaznaczają, że zgodnie z postanowieniem § 9 ust. 1 regulaminu *osoba przyjęta do pomieszczenia korzysta z własnej odzieży, bielizny i obuwia*. W związku z tym przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż należy umożliwić osobom umieszczonym w Izbie pozostawanie w bieliźnie osobistej. Rozumiejąc potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa, należy wskazać, iż pokoje przeznaczone dla osób zatrzymanych są objęte monitoringiem, co powinno pozwolić na natychmiastową reakcję funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ. Dlatego też wizytujący zalecają wyeliminowanie obowiązku rozbierania się osób umieszczonych w PdOZ z ich odzieży i bielizny osobistej. Jednocześnie w sytuacji, gdy ze względu na wymóg zapewnienia bezpieczeństwa istnieje konieczność rozebrania osób umieszczonych w Izbie z ich odzieży (w tym bielizny osobistej), należy zapewnić odpowiednie ubranie zastępcze, w przypadku zatrzymanych kobiet, należy im udostępnić biustonosze bezszwowe.

Przedstawiciele KMP wyrazili także swoje zastrzeżenia wobec braku w Izbie zmagazynowanego obuwia zastępczego. Zgodnie bowiem z treścią przepisu § 9 ust. 2 zdanie 1 regulaminu, jeśli odzież, bielizna lub obuwie osoby osadzonej nie nadają się do użytku lub jeżeli ich używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych, osoba zatrzymana lub doprowadzona w celu wytrzeźwienia może otrzymać nieodpłatnie potrzebną odzież, bieliznę i obuwie. Przedstawiciele KMP zalecają wyposażyć Izbę w obuwie zastępcze dla osadzonych w niej osób.

W magazynie pościeli czystej znajdowały się poukładane na półce: materace prześcieradła, poduszki, koce oraz poszewki.

W Izbie wyodrębniono magazyn pościeli brudnej, w którym wydzielone zostało miejsce przeznaczone na: brudną bieliznę pościelową oraz odzież odebraną od chorej zakaźnie osoby zatrzymanej lub doprowadzonej w celu wytrzeźwienia.

Posiłki dla zatrzymanych są przygotowywane przez podmiot zewnętrzny i dostarczane w formie cateringu do PdOZ w jednorazowych pojemnikach. Ponadto osadzeni, którzy chcą ugasić pragnienie, mogą otrzymać herbatę lub wodę mineralną. W trakcie wizytacji

przedstawiciele KMP widzieli jednorazowe kubeczki, herbatę oraz butelki wody mineralnej zdeponowane w Izbie.

Przedstawione podczas wizytacji świadectwo wzorcowania alkomatu w czasie wizytacji było ważne.

Zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia udostępnia się prasę na życzenie.

Osadzeni posiadający środki finansowe mają możliwość dokonać drobnych zakupów za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji pełniących służbę patrolową.

Wątpliwości przedstawiciele KMP wzbudziła rozbieżność w zakresie, w jakim opisano w protokole doprowadzenia w celu wytrzeźwienia i kwicie depozytowym pana (*dane osobowe usunięto*) (z dnia 19 kwietnia 2015 r.) posiadane przy sobie środki pieniężne. Z protokołu doprowadzenia w celu wytrzeźwienia wynika, iż miał on przy sobie 520 koron czeskich oraz 326 zł i 34 grosze. Natomiast z treści kwitu depozytowego wynika, iż miał on przy sobie 526 złotych i 13 groszy oraz 510 koron czeskich. Przedstawiciele KMP uprzejmie proszą Komendanta o wyjaśnienie tej sprawy i zalecają dokładne wypełnianie dokumentacji prowadzonej w Izbie.

W Izbie zainstalowany jest monitoring. Podgląd monitoringu dostępny jest w pomieszczeniu służącym do przeprowadzania i dokumentowania czynności służbowych z udziałem osoby umieszczonej w Izbie. Monitor znajdujący się w dyżurce PdOZ ustawiony jest w taki sposób, że nie jest on widoczny dla osób postronnych.

Monitoringiem objęto następujące pomieszczenia: pokoje przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz ciągi komunikacyjne. W czasie wizytacji w Izbie nie było możliwości zgrwania zapisów obrazu z monitoringu.

Opłata za pobyt w izbie osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wynosi 170 zł.

8. Dostosowanie jednostki do potrzeb osób niepełnosprawnych

Izba nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną. Warto zaznaczyć, że zgodnie z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 r. przez Sejm RP Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 1997 r. Nr 50, poz. 475), osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Nadto Polska w dniu 6 września 2012 r. ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r.,

poz. 1169). Zgodnie z jej treścią należy umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach.

Omawiając potrzebę dostosowania wszelkich miejsc pozbawienia wolności do potrzeb osób niepełnosprawnych warto także zwrócić uwagę na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 10 lipca 2001 w sprawie Price przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga numer 33394/96). W sprawie tej Trybunał stwierdził naruszenie art. 3 Konwencji przez osadzenie, poruszającej się na wózku inwalidzkim kobiety, w celi policyjnej zupełnie niedostosowanej do jej potrzeb. Z uwagi na warunki panujące w miejscu osadzenia skarżąca cierpiała z powodu panującego zimna, zmuszona była spać w wózku inwalidzkim, nie mogła skorzystać ze zbyt wysoko zainstalowanej toalety, a wykonanie innych czynności higienicznych wymagało od niej bardzo dużego wysiłku. Zatrzymana miała również problemy z wezwaniem pomocy z uwagi na znajdujący się poza jej zasięgiem włącznik instalacji przywoławczej.

9. Zalecenia

Na podstawie art. 19 *OPCAT*, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. Komendantowi Powiatowemu Policji w Kłodzku:

- 1) Wyeliminowanie dotychczasowej praktyki polegającej na obecności funkcjonariusza Policji podczas badania lekarskiego osób umieszczanych w Izbie, chyba że lekarz wyrazi takie życzenie;
- 2) dopilnowanie, aby dokumentacja prowadzona przez funkcjonariuszy Policji była wypełniana precyzyjnie, w tym odbierane były podpisy osób zatrzymanych pod oświadczeniami zawartymi w protokole zatrzymania;
- 3) wyeliminowanie obowiązku rozbierania się osób umieszczonych w PdOZ z ich odzieży i bielizny osobistej;
- 4) rozważenie zwiększenia liczby funkcjonariuszy podczas służby w Izbie;
- 5) dbanie o rzetelne wypełnianie dokumentacji medycznej (książka wizyt lekarskich) oraz dokumentacji dotyczącej pobytu osób umieszczonych w Izbie (w tym kwitów depozytowych);

- 6) dopilnowanie, aby pokoje przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia były wyposażone w teksty informacji dotyczących praw osób osadzonych w izbie oraz adresów instytucji stojących na straży praw człowieka;
- 7) poszerzenie oferty szkoleniowej dla funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ o systematyczne warsztaty i ćwiczenia praktyczne na temat: praw człowieka, pracy z trudnymi klientami, radzenia sobie ze stresem i agresją, etc.;
- 8) docelowo w ramach najbliższej planowanej modernizacji Komendy dostosowanie pomieszczenia dla osób zatrzymanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, a w najbliższym czasie dostosowanie przynajmniej jednej celi w Izbie oraz pomieszczenia sanitarnego w ułatwienia pozwalające osobom z niepełnosprawnością ruchową na samodzielne korzystanie z niego;
- 9) zapewnienie osobom korzystającym z pomieszczenia sanitarnego w Izbie poczucia intymności;
- 10) wyposażenie cel Izby zgodnie z przepisem § 8 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia;
- 11) wyposażenie PdOZ w biustonosze bezszwowe oraz obuwie zastępcze, jak zostało to opisane w pkt 7 niniejszego Raportu;
- 12) Wyjaśnienie rozbieżności w dokumentacji opisanej w pkt 7 niniejszego Raportu.

II. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji we Wrocławiu:

- 1) Zapewnienie środków finansowych na realizację zaleceń nr 7-11.